

Івашків І. М. канд. екон. наук, с. н. с.

Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція
Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН

НАПРЯМИ ЕКСПОРТУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ АПК УКРАЇНИ В КРАЇНИ СВІТУ

В статті охарактеризовано експорт вітчизняної сільськогосподарської продукції з України по країнах світу. Проаналізовано основні країни до яких експортувалася українська агропродовольча продукція. Здійснено аналіз щодо основних країн з яких Україна імпортувала агропродовольчу продукцію АПК. Окреслено основні напрями розвитку зовнішньоторгових відносин АПК України з іншими країнами світу. Дано оцінку щодо потреби поглиблення та зміцнення й посилення обмінних зв'язків між Україною та іншими державами світу.

Ключові слова: експорт, агропродовольча продукція, зовнішньоторгові зв'язки, ефективність.

Постановка проблеми. Незважаючи на кризову ситуацію політичного і економічного характеру, Україна продовжує налагоджувати торгівельні відносини з різними країнами світу для реалізації власної агропродовольчої продукції.

Важливим для України стало швидке переорієнтування власних закріплених позицій на ринках країн СНД, де наша держава реалізовувала значну кількість агропродовольчої продукції на ринки більш віддалених за відстанню країн світу - країн Близького Сходу та Азії.

Без сумніву таке різке переорієнтування є приводом для формування різних точок зору щодо доцільності чи не доцільності даного напрямку вибору щодо реалізації нашою державою напрямків формування зовнішньоекономічних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Велика низка досліджень присвячена розвитку зовнішньоторговельних відносин України з країнами, з якими наша держава має торгові відносини у сфері реалізації агропродовольчої продукції, є об'єктом дослідження відомих економістів - аграрників Гайдуцького П. І., Кваші С. М., Власова В. І., Кривенка Н. В., Губенка В.І., Бородіної О.М., Нелепа В.М. та ряду інших вчених-економістів.

Проте, незважаючи на вагому кількість публікацій з приводу дослідження вищевказаної проблематики існує значна кількість невирішених питань з приводу формування та здійснення експортно-імпортних взаємовідносин нашої держави в умовах різкого переорієнтування з ринків країн СНД, зокрема Російської Федерації на інші більш взаємовигідні ринки країн світу, що і стало об'єктом даного наукового пошуку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є здійснення аналізу понапрямках експорту вітчизняної агропродовольчої продукції в країни світу.

Виклад основного матеріалу досліджень. Продукція України експортується в різні країни світу і це є одним з позитивів піднесення економічного розвитку держави. Разом з тим основними ринками продовольчої продукції АПК є декілька країн світу, які займають в загальній її частці значну нішу.

Так, уже в 2015 році за даними таблиці 1. основними імпортерами української агропродовольчої продукції були країни Азії, Африки, Європейського Союзу і СНД (табл.1).

Таблиця 1

Експорт вітчизняної сільськогосподарської продукції за 7 місяців 2015 р.

Назви країн	Вартість, млрд. дол. США	Частка основних країн, де Україна експортує агропродовольчу продукцію, %
Країни Азії	3,60	46,6
Країни ЄС	1,96	25,3
Африканські країни	1,08	14,0
Країни СНД	0,86	11,1
США	0,027	0,3
Інші країни	0,2	2,7

* складено на основі даних [5].

Найбільшу частку експорту аграрної продовольчої продукції з України становлять країни Азії - 46,6%, країни ЄС - 25,3%, Африканські країни - 14%. Значно зменшився експорт аграрної продукції в країни СНД - 11,1%, досить низький в США - 0,3% і вже в інші країни - 2,7%. Така ситуація пояснюється декількома чинниками: потребою і взаємовигідною домовленістю і зручністю та близькістю доставки товарів до місця реалізації. На нашу думку, в США доставка має значно далеку відстань, що не завжди дає можливість здійснювати цей процес. Ще слід відмітити, що

більшість перевезень агропродовольчої продукції для реалізації на зовнішньому ринку в Україні здійснюється через морські порти, так як в сучасних умовах нашої держави це оптимальний варіант. В зв'язку з цим, подальший розвиток АПК в Україні є необхідним, так як дана продукція користується попитом в інших країнах світу, що знаходяться в різних точках планети і портове сполучення є найбільш вигідним з геофізичної точки зору. Це сприятиме в першу чергу наповненістю для державного бюджету України валютними коштами, що є вкрай необхідним для держави в сучасний період. Уточнюючи конкретні країни, куди експортувалася українська продовольча продукція із таблиці 2. видно, що в Азіатському континенті до них відносять Китай і Індію, африканські - Єгипет, європейські - Іспанію, Італію, Польщу і Білорусію (табл.2.).

Таблиця 2

Основні країни до яких експортувалася українська агропродовольча продукція у 2015 році

(за 7 місяців, тис. дол. США)

Назви країн	Вартість, тис. дол. США	Частка в експорті України, %
Китай	889711	11,5
Індія	656029	8,5
Єгипет	630632	8,1
Туреччина	409945	5,3
Іспанія	373760	4,8
Іран	353649	4,6
Нідерланди	319954	4,1
Італія	303314	3,9
Польща	245423	3,2
Білорусія	224342	2,9
Всього по вибраним країнам	4406759	56,9
Всього	7747658	100

* складено на основі даних [5].

В міру економічного розвитку цей перелік країн, куди експортується вітчизняна агропродовольча продукція не залишатиметься незмінним. Планується нарощувати як і обсяг експорту агропродовольчої продукції, так і кількість країн, які готові купувати і споживати вітчизняну агропродовольчу продукцію.

Тому вітчизняним аграрним товаровиробникам необхідно удосконалювати не тільки зовнішньоторгові відносини в напрямку ефективної організації поставок власної продукції, але й її якість, яка в

кінцевому підсумку матиме великий вплив на формування іміджу країни - виробника і експортера.

Особливо це стосується продукції переробки, де проблеми для України є ще досить вагомими, так як відсутні новітні технологічні лінії і машини.

В зв'язку з цим є потреба в модернізації, реконструкції і переоснащенні вітчизняної технології. Це потребує залучення значних коштів, які в даний час відсутні в Україні.

Виходячи із даної ситуації, найкращим виходом можуть бути іноземні інвестиції, які принесуть в Україну інноваційні технології, на підставі яких вироблена агропродовольча продукція буде більш якісною і конкурентоспроможною. Все це в повній мірі вирішить експортні проблеми України.

Поряд із здійсненням основної агропродовольчої продукції з України, одночасно має місце тут і процес імпорту певних видів продовольчої продукції, необхідних для внутрішнього споживання населенням (табл.3.).

Таблиця 3.

Основні країни з яких Україна імпортує агропродовольчу продукцію
(за 7 місяців, тис. дол. США)

Назви країн	Вартість, тис. дол. США	Частка країн з яких Україна імпортує агропродовольчу продукцію, %
Польща	188630	8,7
Німеччина	188502	8,7
Росія	140372	6,5
Туреччина	113812	5,3
Франція	96719	4,5
США	93033	4,3
Іспанія	83705	3,9
Італія	75296	3,5
Індія	72058	3,3
Еквадор	70928	3,3
Всього по вибраним країнам	1123055	51,8
Всього	2166105	100

* складено на основі даних [5].

Так, в таблиці 3. бачимо, що Україна має досить широку мережу зовнішньоторгових відносин з приводу імпорту необхідних для неї товарів. Найбільш вагомими поставниками на даний час агропродовольчих товарів в Україну є Польща і Німеччина, їхня частка імпорту складає по 8,7% від загальної суми всіх інших країн-імпортерів.

Більш як на 3% постачають свої продукти Іспанія, Італія, Індія, Еквадор. В переважній більшості - це екзотичні овочі і фрукти (апельсини, мандарини, банани і т.д.), які не вирощують в Україні. Більше 4-5% припадає на Туреччину, Францію і США.

Висновки. Таким чином, зовнішньоторгові зв'язки України пов'язані не тільки з експортом, але й із імпортом товарів, які націлені на придбання цих видів товарів і які не виробляються в Україні. Це є нормальним з точки зору доцільності і необхідності. Тому розвиток вказаних зовнішньоторгових відносин з приводу експорту та імпорту агропродовольчої продукції до України та з України до країн світу потребує поглиблення та зміцнення для більш повного задоволення внутрішніх потреб України і посилення обмінних зв'язків, пов'язаних з експортом вітчизняної агропродукції АПК України.

Бібліографічний список: 1. Аграрний сектор України на шляху до євроінтеграції : моногр. / за ред. О. М. Бородіної. – Ужгород : ІВА, 2006. – 496 с. 2. Власюк О. С. Виклики та загрози фінансовій безпеці України на середньострокову перспективу / О. С. Власюк // Фінанси України. – 2012 - № 5. – С. 3-13. 3. Гайдуцький П. І. Україна і ЄС: проблеми інтеграції [Електронний ресурс] / П. І. Гайдуцький. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/international/ukrayina-yes-problemi-integraciyi-.html>. 4. Губенко В. І. Механізм зростання конкурентоспроможності товарів АПК на світовому ринку / В. І. Губенко // Агроінком. – 2003. – № 1–2. – С. 58–62. 5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 6. Експорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції / [Кваша С. М., Власов В. І., Кривенко Н. В. та ін.] ; за ред. С. М. Кваши. – К. : ННЦІАЕ, 2013. – 80 с. 7. Кваша С. М. Про наукове забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності в аграрному секторі в умовах нових пріоритетів міжнародної інтеграції / доповідь на Заг. зборах Відділення аграр. економіки та продовольства НААН України ННЦІАЕ. – К., 2013. 8. Кваша С. М. Стан та тенденції розвитку сільського господарства країн-членів Європейського Союзу / С. М. Кваша, К. С. Кваша. – К. : ННЦІАЕ, 2013. 40 с. 9. Нелеп В. М. Перспективи експорту продукції сільського господарства і харчової промисловості України / В. М. Нелеп, О. М. Висоцька // Економіка АПК. – 2014. - № 3. – С. 72-78.

И.Н. Ивашкив Направления экспорта агропродовольственной продукции апк украины в страны мира. В статье охарактеризован экспорт отечественной сельскохозяйственной продукции из Украины по странам мира. Проанализированы основные страны к которым

экспортировалась украинская агропродовольственная продукция. Осуществлён анализ относительно основных стран из которых Украина импортировала агропродовольственную продукцию АПК. Очерчены основные направления развития внешнеторговых отношений АПК Украины с другими странами мира. Дана оценка относительно потребности углубления и укрепления и усиления обменных связей между Украиной и другими государствами мира.

Ключевые слова: экспорт, агропродовольственной продукции, внешнеторговые связи, эффективность.

I.Ivashkiv Areas of export and Ukraine agri-food products in foreign countries. Without regard to the crisis situation of political and economic character, Ukraine continues to put right point-of-sale relationships with the different countries of the world for realization of own products. The important for Ukraine was become by rapid orientation of the own fastened positions on the markets of countries of the CIS, where our state realized the far of agro products to the markets of farther after distance countries of the world - countries Near and Asia east.

No doubt such sharp orientation is cause for forming of different points of view in relation to expedience or not expedience of this direction of choice in relation to realization of directions of forming of external economic relations our state. However much a crisis and political situation in the state and military-political actions of Russian Federation on east of Ukraine force in these circumstances the exporters of agro products to search an output in these circumstances and orientation to other markets in the world.

In the article the export of domestic agricultural produce is described from Ukraine on the countries of the world. Basic countries are analyzed which the Ukrainian agro products were exported to. An analysis is carried out in relation to basic countries from which Ukraine imported the agro products of АПК. Outlined basic directions of development of foreign trade relations of АПК of Ukraine

Therefore development of the indicated foreign trade relations concerning an export and import of agro products to Ukraine and from Ukraine to the countries of the world needs deepening and strengthening for more complete satisfaction of internal necessities of Ukraine and strengthening of exchange relations, with the export of domestic agro products of АПК of Ukraine.

Key words: exports, agri-food products, foreign trade relations, efficiency.